

Ennallistamissuunnitelman valmisteluhankkeen teemaryhmän 4 (maatalousympäristöt ja pölyttäjäkannat, Artiklat 10 ja 11) 16. kokouksen muistio

Kokousaika: Ma 19.01.2026 klo 9-11

Kokouspaikka: Eteläesplanadi 4, Sali 4, sekä Teams

Paikalla:

Erityisasiantuntija Joel Rouvavuori, MMM (pj.)
Ympäristöneuvos Petri Ahlroth, YM (vpj.)
Erityisasiantuntija Eija Hagelberg, YM
Erityisasiantuntija Martina Reinikainen, YM
Neuvotteleva virkamies Anna Schulman, MMM
Neuvotteleva virkamies Eero Pehkonen, MMM
Neuvotteleva virkamies Riikka Knaapi, MMM
Johtava asiantuntija Johanna Vanhatalo, MMM
Neuvotteleva virkamies Heini Lehtosalo, MMM
Erikoistutkija Mikko Kuussaari, SYKE
Erikoistutkija Marjaana Toivonen, SYKE
Tutkimusprofessori Terho Hyvönen, Luke
Tutkija Hanna Kekkonen, Luke
Johtava asiantuntija Åke Möller, Ruokavirasto
Ilmastoasiantuntija Antti Miettinen, Elinvoimakeskusten ilmastoyksikkö
Johtava ilmastoasiantuntija Johanna Helkimo, Elinvoimakeskusten ilmastoyksikkö
Ylitarkastaja Elina Sorvali, Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus
Kosteikkosuunnittelija Holtti Hakonen, Suomen riistakeskus
Tutkija Oona Allonen, GTK
Erikoistutkija Liisa Maanavilja, GTK

Ryhmän sihteerit:

Erikoistutkija Sari Himanen, Luonnonvarakeskus
Erikoistutkija Rainer Peltola, Luonnonvarakeskus

Sova-asiantuntijat:

Tutkija Janne Heliölä, SYKE
Erikoistutkija Tiina Piironen, SYKE

Asialista

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 09:01.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen (10.12.2025) pöytäkirja hyväksyttiin ilman muutoksia.

3. Valmisteluohjeet 16.1. ohjausryhmästä

Työryhmän pPuheenjohtaja esitteli teemaryhmän tähänastisen valmistelun ohjausryhmän kokouksessa 16.1. Puheenjohtaja välitti seuraavat, keskeiset ohjausryhmän terveiset:

- Ohjausryhmä linjasi, että turvemaan määritelmä perustuu vähintään 40 cm:n turvekerrokseen ja siihen, että alue kuuluu maataloustukien piiriin.
- Toimenpiteiden kustannusten ja vaikutusten arviointi on haasteellista mutta tärkeää Työryhmässä tehtyä, perusteltua kustannusten arviointia pidettiin arvokkaana.
- Varsinaisten lomakeformaattien täyttööön liittyvistä vastuista keskustellaan 21.1. kokouksessa.

Puheenjohtajan välittämistä tiedoista käytettiin keskustelua. Turvemaan määritelmää pidettiin myönteisenä ratkaisuna, sen nähtiin olevan myös linjassa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan kanssa. Lisäksi keskusteltiin, miten ohjausryhmä suhtautui siihen, että turvepeltojen osalta esitetään kansallista määritelmää EU:n kasvihuonekaasuinventarioon perustuvan määritelmän sijaan. Ohjausryhmässä käydyn keskustelun todettiin keskittyneen nimenomaan määritelmän perusteluihin, ja lähestymistapa oli pragmaattinen: Tavoitteena oli tasapaino kustannusten, toteutettavuuden ja kunnianhimon välillä.

Keskustelussa nousi esiin kysymyksiä siitä, milloin tieto linjauksesta tulee julkiseksi sekä siitä, keskusteltiin pölyttäjiin ja indikaattoreihin liittyvistä toimista. Todettiin, että pöytäkirja tulee julkiseksi tavanomaisessa aikataulussa eikä muutoksia ole tehty indikaattoreiden ja pölyttäjätoimien sisältöihin. Indikaattoreista keskusteltaessa painopiste oli erityisesti laidunnukseen liittyvissä kysymyksissä. Nämä teemat olivat pitkälti samoja kuin aiemmissa projektiryhmä- ja teemaryhmäkeskusteluissa.

Tehtyjen linjausten viestinnän osalta korostettiin tarvetta olla ajoissa yhteydessä viestinnän asiantuntijoihin. Suunnitelmissa on yhteinen viestintäwebinaari muiden työryhmien kanssa, minkä jälkeen käynnistetään laajemmat viestintätoimet.

Keskustelussa nousi esiin huoli työn etenemisvauhdista ja siitä, ehditäänkö ohjausryhmässä tehdä riittävästi linjauksia annetussa aikataulussa. Todettiin, että vaikka aikataulu on tiukka, se on edelleen voimassa. Aikataulun yksityiskohdat käydään läpi seuraavassa teemaryhmän kokouksessa.

Ennallistamisasetuksen täytäntöönpanon tiimoilta keskustelua on avattu myös Ahvenanmaan suuntaan, jossa kiinnostus kohdistuu erityisesti pölyttäjätoimiin ja indikaattoreihin. Pölyttäjätoimien osalta niittoajankohtaa koskevista kirjauksista käytävät keskustelut liikennesektorin kanssa etenevät vähitellen.

4. Keskustelua teemaryhmän toimenpideluonnoksista SOVA-arvioinnin näkökulmasta

Tiina Piironen alusti aiheesta ”SOVA-päivitys”. Alustuksen jälkeen työryhmässä käytiin keskustelua ensin SOVA-korttien täyttämistä yleisesti. SOVA:n lähtökohdaksi muistutettiin mahdollisten haitallisten vaikutusten tunnistaminen. Arviointi ei kohdistu vain toimenpiteiden tavoiteltuihin vaikutuksiin, vaan myös niihin seurauksiin, joihin ei varsinaisesti pyritä.

Keskustelussa nousi esiin mahdollinen jännite ohjeistuksen ja käytännön aikaansaannosten välillä. Toisaalta toivottiin tarkkarajaisia toimenpiteitä, jotta arviointi olisi mielekästä, mutta toisaalta esitystavalta odotettiin yleisluontoisuutta. Todettiin, että tämä ristiriita koskee myös muita teemaryhmiä. SOVA:ssa yleispiirteisyys rajoittaa arvioinnin tarkkuutta ja lisää epävarmuutta, mikä on tässä vaiheessa vain hyväksyttävä.

Seurannan näkökulmasta todettiin, että laajemmat toimenpidekokonaisuudet voisivat olla helpompia hallita kuin hyvin yksityiskohtaiset toimet. Keskustelussa korostui myös se, että yhteinen maatalouspolitiikka koskee ensisijaisesti viljelijöitä, mutta ennallistamistoimissa kentälle tulee myös

muita toimijoita. Kansallisen ja EU-rahoituksen rajapinnat ovat vielä osin auki. SOVAN kannalta yhteinen maatalouspolitiikka on vain yksi mahdollinen rahoituslähde, ja tarkastelua tulisi tehdä tätä laajemmasta näkökulmasta. Samalla pohdittiin, kuinka paljon arvioinnissa voidaan nojata rahoitusmekanismeihin, joita ei vielä ole olemassa. Todettiin, että toiveita voidaan esittää, mutta niiden toteutuminen on erillinen kysymys.

Keskustelussa nostettiin esiin myös se, että lomakkeiden täyttövaiheessa asiantuntijoita voidaan tarvittaessa konsultoida, jotta sisältö vastaa SOVAN vaatimuksia. Korostettiin kuitenkin vastuuttamisen merkitystä SOVA-korttien täyttämisessä, jotta aikatauluissa pysytään.

Lisäksi pohdittiin viihtyvyyttä yhtenä sosiaalisten vaikutusten mittarina. Todettiin, että viihtyvyyden merkitys vaihtelee suuresti eri ihmisryhmien välillä. Näiden erilaisten arvojen tunnistaminen nähtiin tärkeänä, sillä ne voivat muodostua merkittäväksi esteeksi esimerkiksi kyläyhteisöissä, kun keskustellaan niittoajankohtien siirtämisestä tai vaihettumisvyöhykkeistä.

Tämän jälkeen keskustelussa käytiin läpi havaintoja ja tarkennuksia TR4:n SOVA - korteista. Esimerkkitoimenpiteenä tarkasteltiin maatalousmaan pienpiirteiden lisäämistä, jonka yhteydessä nousi esiin useita rajaukseen ja tulkintaan liittyviä kysymyksiä. Todettiin, että maiseman pienpiirteisyys on relevantti ilmiö kaikissa elinympäristöissä, ei ainoastaan maaseudulla, ja siksi näkökulma olisi hyvä tuoda myös kaupunkiteemaryhmän tarkasteluun. Rajanveto eri teemaryhmien välillä ei kuitenkaan ole täysin selkeä.

Toimenpiteiden muotoiluun liittyen todettiin, että selvitystyön kuvaaminen toimenpiteenä voi johtaa tilanteeseen, jossa varsinainen vaikutus syntyy vasta pitkän toimenpide- ja vaikuttavuusketjun päässä. Tämä lisää epävarmuutta vaikutusarvioissa ja edellyttää oletusten tekemistä. Samalla korostettiin, että toimenpiteen vaikuttavuutta arvioitaessa tulisi huomioida myös tiedollinen pullonkaula: Jos maiseman pienpiirteitä ei tunneta eikä niiden sijainnista ole tietoa, niiden säilyttämistä ja seuranta ei käytännössä voida edellyttää.

SOVA-korttien täytössä avoimet tekstikentät koettiin haastaviksi, mutta samalla todettiin, että käynnissä olevat selvitykset ja hankkeet on syytä mainita korteissa, jos ne liittyvät toimenpiteeseen. Erityisen tärkeänä pidettiin korttien positiivisten ja negatiivisten vaikutusten (+/-) osiota. Sanalliset perustelut ja mahdolliset lähdeviittaukset helpottavat arviointityötä, ja vaikutusten tarkastelun aikajänteen todettiin ulottuvan tyypillisesti 5–10 vuoden päähän.

Keskustelua käytiin myös siitä, mitä yhdyskuntarakenteella ja maisemalla tarkoitetaan vaikutusten arvioinnissa. Näiden todettiin viittaavan sekä maiseman viihtyvyyteen että ekologisiin ominaisuuksiin, kuten monimuotoisuuteen. Yhdyskuntarakenne koskee erityisesti taajama- ja kaupunkialueita. Täyttöohjeisiin sisältyy apukysymyksiä kategorioiden tulkinnan tueksi, ja itse lomakkeessa on mahdollista valita useita vaikutuskohteita ja tarkentaa arvioita avoimessa tekstikentässä.

Teknisellä tasolla todettiin, että tarkastelussa olleessa SOVA-korttipohjassa oli muotoiluun liittyviä ongelmia, erityisesti rastitusten osalta. Näiden koettiin hankaloittavan arviointityötä, minkä vuoksi toivottiin, että käyttöön ladataan päivitetty ja korjattu lomakepohja.

Vaihtoehtoisten toimenpiteiden käsittelystä linjattiin, että selkeästi toisistaan poikkeaville vaihtoehdoille on suositeltavaa laatia omat SOVA-korttinsa. Mikäli vaihtoehdot eivät ole selvästi erotettavissa, ne voidaan käsitellä myös saman kortin sisällä.

Käytännön täyttöohjeena todettiin, että jos tekstisisältöä kertyy paljon, sitä voidaan kirjoittaa myös lomakkeen taulukko-osan alle ja viitata siihen varsinaisessa tekstikentässä. Esimerkkinä käsiteltiin maatalousalueiden pysyvästi viljelemättömiä reuna-alueita koskevaa toimenpidettä, jota luonnehdittiin kehittämisluonteiseksi eikä yksittäiseksi konkreettiseksi toteutustoimeksi.

Lisäksi tarkennettiin, mihin kohtaan lomakkeessa merkitään muut politiikkakehykset kuin yhteinen maatalouspolitiikka tai kalastuspolitiikka. Näiden todettiin kuuluvan lomakkeen erilliseen kohtaan, johon kirjataan, onko toimenpide osa olemassa olevaa ohjausmekanismia vai kokonaan uusi. Tätä pidettiin erityisen tärkeänä tiedonlähteenä arvioinnin kannalta, sillä täysin uudet toimet ovat sekä täyttäjille että arviointia tekeville tahoille erityisen haastavia.

5. Muut asiat

NRP-suunnitelman ja ennallistamissuunnitelman välisen suhteen kuvaaminen ennallistamissuunnitelman yhteydessä annettavaa valtioneuvoston päätöstä varten

Taustaksi todettiin, että projektiryhmässä oli annettu tehtäväksi tehdä esitys, miten tuleva kansallinen ja alueellinen kumppanuussuunnitelma (NRP) ja ennallistamissuunnitelma suhteutuvat toisiinsa. Tämän pohjalta oli laadittu asiakirjaluonnos, jossa hahmotellaan näiden kahden suunnitelman välistä suhdetta.

Luonnoksen esittelyn yhteydessä tunnistettiin keskeinen haaste: Osa toimenpiteistä toteutetaan jo maatalouspolitiikan kautta, mutta suunnitelmien aikataulut ja etenemisrytmi eivät ole yhtenevät. NRP-suunnitelma ja ennallistamissuunnitelma eivät myöskään määritä toistensa sisältöä.

Keskeisenä periaatteena nähtiin se, että suunnitelmien välinen suhde tulisi kuvata siten, että niiden välinen synergia tunnistetaan ja sitä pyritään vahvistamaan, mutta samalla molemmat suunnitelmat säilyvät sisällöllisesti ja hallinnollisesti itsenäisinä. Aihetta on tarkoitus käsitellä edelleen projektiryhmässä, ja esitetyn mallin jatkokehittämiseen toivottiin palautetta ja konkreettisia ehdotuksia.

Lisäksi sovittiin sosiaalisten vaikutusten arviointiin (SOVA) liittyvien tekstien vastuista. Turvemaita koskevat osuudet valmistellaan Joel Rouvavuoren, pölyttäjiin liittyvät osuudet Petri Ahlrothin ja indikaattoreihin liittyvät osuudet Eero Pehkosen koordinoimina.

6. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 11.2. klo 9:00 – 11:00. Lähikokous Eteläesplanadi 4:n kokoushuone 4:ssä. Myös etäosallistuminen Teamsin kautta on mahdollista tavanomaiseen tapaan.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10:55.

Kokous- ja tukimateriaalit löytyvät Teamsin [kokouskansioista](#)